

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Viață înfrățită

Sărbătorim toți, cu un gând și o inimă, împlinirea a 20 de ani de la înfrățirea noastră în sânul Bisericii strămoșești. De fapt, noi, credincioșii români de pe toate plaiurile, totdeauna ne-am simțit frați întreolaltă, frați de lege și de neam. De aceea totdeauna am putut spune: „Eu ți-s frate, tu mi-ești frate — în noi doi un suflet bate“ — sufletul credinței străvechi, sufletul românesc. Chiar dacă împărații habsburgi ne-au împărțit în două Biserici românești, noi tot una am rămas, că în amândouă Bisericile se săvârșeau în aceeași limbă românească aceleași Sfinte Liturghii, aceleași Sfinte Taine, aceleași sfinte slujbe din aceleași cărți (Evangheliar, Apostol, Liturghier, Molitvelnic, Octoih, Triod, Penticostar ș.a.), cu aceeași învățatură de credință și aceleași obiceiuri și rînduiri. Și — de aceea — preoții slujeau împreună și credincioșii se bucurau cînd îi vedeau împreună. Despărțirea era numai de formă, că sufletul și credința erau aceleași. Sufletul și credința s-au arătat mai tari decît forma, și — cînd puterea împăraților și a regilor s-a prăbușit și poporul a fost liber să-și făurească o viață nouă — preoții și credincioșii din cele două Biserici românești s-au regăsit iarăși în unitatea cea dintîi la sânul Bisericii Ortodoxe Române, Biserica mamă de veacuri a noastră a tuturor. Căci n-avea nici un rost ca românii, care au ajuns să trăiască în o singură țară românească, înfloritoare, să aibă două Biserici și ca aceia care aveau aceeași lege românească să fie despărțiți. Era însă firesc ca unitatea poporului să se arate și să se întărească prin unitatea bisericească și ca preoții și credincioșii aceleiași legi să fie cuprinși în aceeași Biserică, Biserica legii strămoșești. Un popor — o Biserică; o lege — o singură Biserică. Aceasta e calea cea dreaptă, pe care ne-a dat-o Mîntuitorul, poporul și istoria și pe care au pășit clerul și credincioșii cu 20 de ani în urmă și de atunci viețuiesc împreună și aduc roade îmbelșugate pentru Biserică și popor.

Și ce bine și frumos e cînd frații sînt împreună! Bucuria aceasta am trăit-o și o trăim mereu, căci sîntem împreună în bisericile noastre, unde ne rugăm împreună Tatălui ceresc, preamărim împreună pe Iisus Hristos, cîntăm împreună laude Maicii Domnului și Sfinților, ne împărtășim din același Sfînt Potir, ne închinăm în fața aceluiași Sfînt Altar, și așa ne simțim una în Iisus Hristos și în Biserica Lui cea Sfîntă. Vlădicii se adună la Sfîn-

tuul Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, slujesc în catedrale și în biserică împreună, mărturisesc aceeași credință și dau aceleași îndrumări. Preoții slujesc împreună, nu mai fac nici o deosebire între ei și nici între credincioși, ci peste tot lucrează înfrățiti, căci e aceeași Biserică peste tot, cu aceleași slujbe și rînduiri. Credincioșii iau parte în toate bisericile la sfintele slujbe, fără să facă deosebire între biserică și biserică, între preot și preot, ascultă împreună învățăturile ce li se dau, se străduiesc să ducă o viață creștină frumoasă, să împodobească sfintele biserică cu pictură luminoasă, să repare sau să zidească biserică și case parohiale. Așa viața în parohii, în episcopii, în întreaga Biserică se desfășoară în duhul înfrățirii, care e duhul lui Hristos.

Unitatea aceasta în Biserica strămoșească ne face ca să și muncim împreună cu poporul pentru ca țara noastră să se întărească și să se înalțe tot mai sus, ca patrie liberă, una și nedespărțită, fericită. Unitatea ne face ca împreună să sprijinim lupta pentru pace și înfrățire între popoa-

re. Căci noi — cei ce știm bucuria și binefacerile înfrățirii în o singură Biserică și unității întregului popor — vrem ca peste tot în lume să fie înfrățire spre binele tuturor neamurilor pămîntului.

Binecuvîntat să fie Dumnezeu pentru darul ce ni l-a trimis — ca să fim una, așa cum s-a rugat Mîntuitorul înainte de patima Sa, cinstiți după cuviință să fie toți cei ce au luptat în trecut pentru unitatea noastră bisericească și ca popor — și toți cei ce în 1948 au înțeles chemarea Mîntuitorului, chemarea poporului, chemarea istoriei și au pășit cu hotărîre pe calea unității. Iar noi — cei ce trăim în această unitate frățească — să ne legăm în fața lui Dumnezeu, a Bisericii și a Patriei noastre că vom păstra cu scumpătate și vom întări mereu unitatea noastră, viața înfrățită în aceeași lege strămoșească și în aceeași dragoste de Biserică-mamă a noastră a tuturor și de poporul român. În felul acesta Dumnezeu va revărsa peste noi toți darurile Sale cele bogate și vom primi răsplata cea veșnică a bunilor ostenitori din via Domnului. Lui să-i fie mărirea și cinstea pentru tot ceea ce ne-a dăruit nouă, Bisericii și Patriei.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Praznicul bucuriei noastre sufletești

21 octombrie 1948—21 octombrie 1968

Ne găsim în preajma epocalei aniversări: „Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române“, eveniment de primă importanță pentru unitatea sufletească a credincioșilor noștri de pe plaiurile strămoșești ale Transilvaniei.

Prin realizarea actului din octombrie 1948 s-a dăruit pentru totdeauna peretele despărțitor dintre frații de același sînge și aceeași limbă.

În Biserica noastră strămoșească se folosește astăzi, la sfintele slujbe, o singură limbă liturgică, limba dragostei lui Iisus Hristos-Domnul nostru și a dragostei de frate, gustată și cîntată de toți cei care ne-am regăsit în sânul Bisericii Ortodoxe în Legea noastră românească. La altarul Bisericii străbune se împărtășesc astăzi toți slujitorii și credincioșii ei din același Sf. Potir și din același scump tezaur de credință și tradiții, moștenit din moștrămoși.

Epoca nouă pe care o trăim a dat posibilitatea și a creat climatul necesar, pentru ca clerul împreună cu credincioșii din fosta Biserică greco-catolică, în deplină libertate, cu mare entuziasm și dragoste să se întoarcă și să îmbrățișeze Legea românească a moșilor și strămoșilor noștri. De aceea, Reîntregirea noastră bisericească, unitatea sufletească, împlinită la 1, 3 și 21 octombrie 1948, s-a înfăptuit fără cătanele împăratului de la Viena, care nu mai avea nici o putere asupra țării noastre

întregite, libere și independente, fără tunurile lui Bucov. Unitatea sufletească realizată în 1948 o considerăm pe bună dreptate ca un act de mare importanță.

De pe culmea celor două decenii de împreună-trăire în unitate sufletească, se cuvine, mai întîi, să dăm mulțumită lui Dumnezeu, care ne-a învrednicit să trăim acest mare eveniment, realizat sub ochii noștri.

Să fim apoi cu luare aminte și cu multă prețuire față de toți aceia care au contribuit prin chibzuința și entuziasmul lor la acest eveniment, încredințați fiind că se înfăptuiește un mare bine pentru credincioșii Bisericii Ortodoxe Române: unitatea lor sufletească, atît de mult dorită în decursul celor 250 de ani de despărțire.

La împlinirea celor 20 de ani de la înfăptuirea epocalului act al Reîntregirii noastre, atît de important, atît pe plan bisericesc cît și pe plan național — să ne aducem, în continuare, contribuția de gînd și faptă pentru deplina lui consolidare, căci de el se vor bucura toate generațiile viitoare.

A lui Dumnezeu să fie mărirea, cinstea și închinăciunea, iar celor care au luptat pentru înfăptuirea acestui act cinstire și recunoștință veșnică.

Prot. Tr. Belasçu
vicar arhiepiscopesc

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Două decenii

Ziua de 21 octombrie din anul acesta este o zi de mare praznic în istoria Bisericii și poporului nostru din Transilvania. În această zi se împlinesc 20 de ani de la evenimentul istoric al Reîntregirii Bisericii strămoșești.

Dacă au fost multe năzuințele și doririle care au frământat sufletul neamului nostru din Transilvania în cursul lungii și frământatei sale istorii, nici una n-a fost atât de puternică și atât de fierbinte ca dorința unității sale politice și a unității sale bisericești. Pentru realizarea și păstrarea acestei unități au fost aduse cele mai mari jertfe și au fost sacrificate cele mai curate energii.

De aceea ziua de 21 octombrie va rămâne ziua marelui praznic al înfrățirii și unității românești.

Străinii de neam, urmînd și căutînd interesele lor, ca să ne poată mai ușor stăpîni, ne-au împărțit în două Biserici, cu gîndul ascuns de-a ne învrăjbi. Habsburgii catolici, cu promisiuni sau făgăduieli, reușesc la 1700 să determine o parte dintre românii transilvăneni să se unească cu Biserica Romei. Această unire nu s-a făcut din convingere ci din nădejdea dobîndirii unor ușurări în viața lor socială și politică. Încă din anul 1692, împăratul Leopold le făgăduia tuturor celor ce se vor uni cu Biserica romană că se vor bucura de scutirile și privilegiile de care se bucură credincioșii catolici. Oferta, aceasta era destul de ademenitoare.

De fapt, prin unirea de la 1700 românii n-au devenit catolici adevărați fiindcă ei numai așa s-au unit cu Biserica Romei ca obiceiurile, legea, rînduiriile, slujbele, posturile să rămînă cum au fost și mai înainte. Iar dacă s-ar schimba ceva din toate acestea, semnăturile și pecețile actului de unire să n-aibă nici o valoare. Cu aceste condiții s-a făcut unirea cu Biserica Romei în anul 1700. Scutirile, dijmile, ridicarea socială a preoțimii și poporului, dreptul de a învăța carte, dreptul de a ocupa funcții (la care românii nu aveau drept), anumite privilegii, au fost motivele care au determinat pe românii din Transilvania să accepte condițiile unirii cu Biserica catolică. Deci nu nemulțumirea românilor față de vechea lor credință strămoșească ci dorința cîștigării drepturilor în viața politică și de stat a fost adevăratul motiv al trecerii unei părți a românilor transilvăneni la catolicism.

Este adevărat că mai tîrziu condițiile unirii s-au transformat în adevărate revendicări ale românilor transilvăneni, ele concretizîndu-se într-un program cu care se identifica neobositul vlădică Inochentie Micu, victimă și el a prozelitismului habsburgic.

Episcopul Inochentie Micu, de la a cărui moarte s-au împlinit la 23 septembrie din acest an 200 de ani, este acela care de la început duce o luptă hotărîtă pentru păstrarea legii strămoșești, a „legii românești“ fiindcă era convins că orice atingere sau schimbare a conținutului ortodox al Bisericii românești ar fi adus cu sine deznaționalizarea neamului. El este acela care luptă pentru ridicarea și înălțarea poporului prin școală, el este părintele spiritual al școlilor din Blaj, școli care au avut un mare rol în istoria poporului român din Transilvania, el cere ca fiii de iobagi să învețe carte și insistă pentru înființarea de școli la sate.

În scurgerea celor 250 de ani de despărțire adeseori energiile noastre s-au măcinat în ațîțarea dintre frați.

Majoritatea absolută însă a preoților fostei Biserici greco-catolice, cu reprezentanți iluștri printre vlădici și canonici, au mers pe linia tradiționalistă, păstrînd în sufletele miilor și miilor de credincioși ardeleni uniți, vechea credință strămoșească, credința ortodoxă, în învățatură, cult și în disciplină. Această realitate a făcut posibilă și ușor de realizat reîntregirea de la 21 octombrie 1948.

După 23 August 1944 vechile orînduiri politice și sociale din țara noastră au luat sfîrșit. Principiul libertății și egalității cultelor, ca și Legea pentru regimul general al cultelor, au aprins în inimile tuturor credincioșilor ardeleni, din ambele Biserici, nădejdea pentru realizarea idealului de unire și „unitate spirituală“ a tuturor românilor.

Ziua de 21 octombrie 1948 ne-a adus împlinirea acestui ideal și a năzuințelor de veacuri ale credincioșilor și clerului din Transilvania: Reîntregirea bisericească prin revenirea fraților care au aparținut Bisericii greco-catolice la sînul Bisericii Mame Ortodoxe.

În „Catedrala Reîntregirii“ din Alba-Iulia a fost pecetluită în mod solemn, prin reprezentanții clerului și credincioșilor din Transilvania, întoar-

cerea „acasă“, revenirea la matca Ortodoxiei, la sînul Bisericii strămoșești, a tuturor fiilor care prin vitregia vremurilor au fost despărțiți timp de 250 de ani.

E mare bucuria într-o familie cînd fiii despărțiți ani în șir se întîlnesc și se revăd și-n bucuria caldă a revederii își dau sărutul cald al iubirii pe care au purtat-o în suflet. Această bucurie au simțit-o și credincioșii români din cele două Biserici românești din Transilvania cînd s-au întîlnit și s-au regăsit după o despărțire de 250 de ani.

Azi, toți românii sîntem iarăși împreună, înfrății într-o singură Biserică, Biserica Ortodoxă Română. Avem aceeași limbă, același port frumos, aceleași cîntece, aceeași istorie, am trăit împreună pe aceste plaiuri frumoase, ne cunosc munții și văile ca pe niște frați, ne-am înfrățit în vremuri de restriște cu codrii, ne cunosc doinele și cîntecele de jale pe care le-am cîntat împreună fără să cunoaștem deschiliniri.

Credincioșii n-au cunoscut niciodată deschiliniri,

Unitatea Bisericii Ortodoxe Române

Aceasta a fost tema conferințelor preoțești de orientare, care au avut loc pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române în luna septembrie 1968. Tema aceasta, fixată din bună vreme de Sf. Sinod, a fost prilejuită de împlinirea a 20 de ani de la înfăptuirea marelui act al Reîntregirii noastre bisericești din 21 octombrie 1948.

În Arhiepiscopia Sibiului, conferințele s-au desfășurat între 5 și 27 septembrie a.c., ele transformîndu-se, la toate cele 13 centre protopopești, în entuziaste afirmări a unității noastre bisericești, precum și în potrivite prilejuri de exprimare, de către preoțimea noastră, a deplinului ei atașament față de Patria noastră socialistă, față de Conducătorii ei dragi.

După cum rezultă din procesele verbale luate cu acest prilej, precum și din rapoartele delegaților chiriarhali, tema a fost tratată de către toți referenții cu multă inimă și cu toată priceperea, arătîndu-se unitatea dintru început a poporului român cît și a Bisericii sale; împrejurările politice și sociale care au dus la ruperea — prin presiuni, amăgiri și falsificări de documente etc. — de la sînul Bisericii-mame a unor români transilvăneni de către stăpînitorii străini de legea și neamul nostru; jertfele cu anevoie de exprimat, zidul impresionant ridicat de români în fața acestor stăpînitori în apărarea credinței lor străbune; sprijinul primit de la frații lor de dincolo de Carpați în această luptă; tendințele permanente ale tuturor românilor din „Țara Plaiurilor“, cum atît de frumos se numea cîndva Transilvania, în a-și refăce unitatea bisericească, în a-și revendica drepturile și a-și apăra ființa națională. S-a subliniat de asemenea marea, importantul adevăr pentru ființa neamului nostru și a Bisericii noastre că, deși despărțiți în două Biserici românești, credincioșii români transilvăneni au continuat să se simtă mereu una, ceea ce a dus la revenirea unor parohii întregi. Mărețul act al Reîntregirii noastre bisericești, însă, nu s-a putut înfăptui deplin, decît în octombrie 1948, cînd poporul a devenit stăpîn pe soarta sa și clerul și credincioșii au fost liberi să-și împlinescă voia de a fi una.

Preoții care au luat cuvîntul, în număr foarte mare la fiecare protopopiat, au subliniat importanța deosebită, bisericească și națională, a acestui eveniment, specificînd cu toții că „unitatea noastră bisericească este un act binecuvîntat de Dumnezeu și voit de poporul nostru“ și ea „este o problemă definitiv pecetluită de credincioșii români transilvăneni“.

S-a evidențiat de asemenea de către vorbitori, că „un popor unit este o cîetate nebiruită“, că

ei nu s-au despărțit, ci s-au înrudit și s-au încuscrit, veselindu-se împreună la marile praznice.

Neamul întreg se bucură cu prilejul acestei prazniri și tresaltă sufletele moșilor și strămoșilor care au murit de dorul acestui „vis neîmplinit“. Dorința neamului, nutrită cu nădejdea în Dumnezeu, s-a înfăptuit la 21 octombrie 1948. Actul pe care-l sărbătorim se încreștează pe răbojul vrednicilor tuturor acelor care au luptat pentru realizarea lui și au adus o contribuție de seamă la sporirea puterilor noastre naționale.

În cele două decenii de împreună-viețuire ne-am putut cunoaște mai bine unii pe alții, ne-am putut regăsi în slujirea la același Sfînt Altar, la aceleași sînte slujbe, de unde am sorbit ca din izvoarele cele limpezi și răcoroase puterea credinței, a nădejdi și a dragostei, reîmprospătîndu-ne forțele sufletești și trupești spre a fi de folos și Bisericii și Patriei.

Români de viță veche ne-am strîns rîndurile și azi sîntem toți fiii aceluiași neam împreună la rugăciune și la muncă pentru înălțarea și înflorirea Bisericii și Patriei pe culmi tot mai pline de soare.

Pr. prof. Al. Moisiu

acum putem spune deschis și aplica întocmai cuvintele poetului: „Eu ți-s frate, tu-mi ești frate, în noi „toți“ un suflet bate“, că actul revenirii „are un bogat conținut patriotic“, că rana deschisă la 1700, în 1948 „s-a închis pentru totdeauna“ etc.

Se omagiază totodată cei care au contribuit la realizarea acestui important act: Prea Fericitul Patriarh Justinian, mitropolitul Nicolae Bălan, toți ierarhii Bisericii noastre, clerul și credincioșii din ambele strane. Menționăm că o parte din conferințe au fost prezidate de P. C. vicar Traian Belășcu, care a fost în fruntea celor 38 de preoți și protopopi ce au făcut început, ca delegați a peste 400 de canonici, profesori și preoți, cu două decenii în urmă, istoricului act al Reîntregirii. Din cuvîntările P.C. Sale rostite cu acest prilej, reținem îndemnuri ca acestea: „Dragostea în Hristos, dragostea pentru unitatea noastră națională și bisericească să fie pururea vie în sufletele noastre. Trebuie să stăm strîns uniți în jurul conducerii Sfintei noastre Biserici, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, și în jurul conducerii Patriei noastre socialiste“. Preoții din protopopiate au rostit cuvinte de prețuire pentru Părintele vicar Traian Belășcu și ceilalți ostenitori pe calea unității bisericești.

Din plenul conferințelor au fost expediate telegrame adresate Dlui Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, și Dlui Secretar General al Departamentului Cultelor, prof. Dumitru Dogaru, în care s-a exprimat întreaga hotărîre, a preoților și credincioșilor noștri, „de a sluji cu toată ființa unitatea bisericească și națională a poporului nostru, pentru propășirea și înălțarea Patriei noastre scumpe“.

Trebuie să încreștăm și faptul că I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a participat la 11 conferințe protopopești. Astfel, în 5 IX la Sibiu, în 6 IX la Făgăraș, în 10 IX la Mediaș, în 11 IX la Sighișoara, în 17 IX la Tg. Mureș, în 18 IX la Sf. Gheorghe, în 19 IX la Toplița, în 24 IX la Aiud, în 25 IX la Lușuș, în 26 IX la Alba-Iulia și în 27 IX 1968 la Cîmpeni.

La toate aceste centre protopopești, Înaltul nostru Ierarh a fost primit, ca și altă dată, cu toată căldura de către preoțime. Luînd cuvîntul la sfîrșitul fiecărei conferințe, I. P. S. Sa a adus prețioase informații și precizări pe marginea acestei importante teme, din care reținem idei ca acestea:

— Noi am fost una de la început, atît în unitatea de credință cît și națională. Chiar dacă împărții s-au silit să ne despartă trupește, sufletește noi nu am fost despărțiți niciodată.

(Continuare în pag. 4)

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Nicolae, Mitropolitul Ardealului:

Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile — Sibiu 1968

La 21 octombrie a.c. se prăznuiește la Alba-Iulia împlinirea a 20 ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române, prin revenirea fraților uniți cu Roma în sinul Bisericii strămoșești. Se cuvenea, ca din acest prilej să se înalțe un monument pe măsura importanței evenimentului pe care-l aniversăm. Lucrul acesta l-a făcut I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, prin cartea proaspăt ieșită de sub tipar: „Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile”, lucru pe care-l confirmă conținutul ei de la început și până la sfârșit.

Acest monument, ridicat prin condeiul Arhiepiscopului de astăzi al Mitropoliei Ardealului, este închinat „tuturor înaintașilor, care au păstrat în grele împrejurări credința noastră neschimbată, făuritorilor marelui act al reîntregirii bisericești și celor ce astăzi trăiesc înfrățiți în aceeași Biserică Ortodoxă Română, slujind astfel unitatea noastră în Hristos-Domnul și unitatea și propășirea Patriei noastre scumpe”.

Urmașul vechilor mitropoliți ai Bălgradului, a avut fericita inspirație de a face o chemare largă, dând ocazie ca să vorbească, în legătură cu evenimentul pe care-l aniversăm, toți aceia care l-au pregătit prin lupta lor pentru menținerea neștirbită și nealterată a „legii”, a vechilor tradiții, datini și organizări a Bisericii strămoșești. Astfel a invitat să vorbească pe vajnicul luptător pentru drepturile românilor care a fost vlădica Inochentie Micu. A invitat să vorbească pe marii dascăli: Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior, luptători împotriva înnoirilor străine și pentru menținerea neștirbită a „legii strămoșești” și a vechii organizații a Bisericii românești. Chemat-a să vorbească din generația de la 1848, care a continuat lupta acestor învățați, pe Simion Bărnuțiu și Gheorghe Bariț. I-a dat cuvântul apoi lui I. Micu Moldovanu, fost președinte al Astrei și membru activ al Academiei Române. Prin el a lăsat să grăiască atîția canonici, profesori, protopopi și, în sfârșit, tot clerul Bisericii surori, a căror vreau o exprimau hotărârile unor sinoade, mai ales cel de la 1868, din Blaj. A dat cuvântul atîtor teologi laici distinși ai Bisericii. S-ar putea pomeni încă atîția preoți și credincioși care au fost invitați să grăiască, unii prin mărturisirea lor, alții prin atitudinile lor ferme pe care le-au avut pentru păstrarea neștirbită a „legii strămoșești” și a așezămintelor Bisericii românești.

Declarațiile și mărturisirile tuturor acestora sînt pline de învățăminte în legătură cu refacerea unității Bisericii strămoșești, fiindcă sărbătorirea acestui eveniment este și o sărbătoare a tuturor celor care l-au pregătit.

Lucrarea I. P. S. Mitropolit Nicolae numără 308 pagini. Ea se împarte în 6 capitole, precedate de un scurt „Cuvînt înainte” și încheindu-se cu bibliografia bogată pe care a folosit-o. Este greu să înfățișezi într-un rezumat scurt conținutul ei atît de bogat și variat.

Primul capitol este intitulat: „Toți sîntem fiii aceleiași Biserici”. În acest capitol se tratează despre pătrunderea creștinismului în Dacia, influența răsăriteană în creștinarea noastră, vechile organizații bisericești și unitatea credinței religioase la toți românii împărțiți prin granițe nefirești. Biserica Ortodoxă Română cuprindea sub bolta sa pe toți românii din diferitele provincii. Vorbește apoi despre pătrunderea adîncă a credinței ortodoxe în sufletul poporului, despre motivul pentru care este numită „lege românească” sau „lege strămoșească” și arată în ce măsură unitatea de credință a constituit și un factor de unire națională. Circulația cărții bisericești — scrisă în limba înțeleasă de popor — dintr-o provincie în alta, a întărit conștiința unității de neam.

După căderea Constantinopolului „Țările Române prin Biserica română au dus mai departe făclia culturii și civilizației bizantine, dezvoltînd aceste valori culturale în spirit românesc și la nivel universal”. Sublimiază apoi sprijinul dat de poporul român pentru ortodoxii de sub stăpînire turcească. Legăturile strînse cu Biserica din Țările Române și caracterul popular al Bisericii române din Transilvania, au format tîria acestei Biserici.

Cap. II este intitulat: „Deși despărțiți în două Biserici tot una am rămas”. În acest capitol arată cum prin unitatea credinței au răzbit credincioșii ortodocși din Transilvania prin toate vijeliile. Apărîndu-și „legea strămoșească” ei și-au apărât și

naționalitatea. În continuare sînt indicate motivele care au determinat stăpînirea habsburgică să si-lească pe români la unire cu Biserica română, apoi urzirea actului unirii, cu relevarea rezervei lui Atanasie, pierderea mitropoliei, diferitele suferințe și lupte pentru apărarea credinței străbune, acțiunea călugărilor Visarion și Sofronie și a generalului Buccov. Rezultatul a fost ruperea unității administrative bisericești, dar nu și a unității de credință, întrucît cei „uniți” au rămas una cu frații lor ortodocși prin menținerea neschimbată a „legii” (credinței), a cultului și celorlalte rînduiri bisericești. Cîrmuitorii străini de neam socoteau că „unitatea religioasă (a românilor) nu e favorabilă stăpînirii... Mai de grabă uniții sînt utili pentru ținerea în frîn a neuniților”. „Ceea ce a despărțit împăratul cu forța, a împreunat dragostea de legea strămoșească și dragostea de neam, care ardea în sufletele românilor de pretutindeni”.

Unirea însemna alință, iar nu supunere. Așa o definea chiar mitropolitul Atanasie, cînd a spus: „În aceasta stă unirea: ca nimeni să nu bulească și să zică că este rea legea împăratului; dar legea românească să se fie neștirbită...”. Așa au înțeles unirea marii istorici S. Micu, Gh. Șincai și Petru Maior, ca și ceilalți dascăli renumiți ai Blajului, care au militat statornic pentru „o Biserică românească liberă, independentă, autonomă, care are legea ei, slujbele ei, rînduiriile ei, datinile ei, la care n-a renunțat și nu renunță niciodată...”. Stăpînirea habsburgică a înțeles să supună Biserica unită întru totul Bisericii romano-catolice. I. P. S. Sa autorul amintește aici despre tendința de înrobire demascată și urgisită cu amărăciune de diferite personalități unite. „De aceea ei (românii uniți) au luptat mereu împotriva celor ce voiau să facă din unire un mijloc de subjugare a Bisericii române și deci de subjugare a poporului român, prin supunerea totală a acestei Biserici față de Biserica romano-catolică din Ungaria, sau față de Vatican. Căci cel mai scump lucru pe lume pentru un popor este libertatea și cel mai scump lucru pentru Biserica românească era independența ei”. Această luptă a ținut pînă în 1918 și a continuat apoi pînă în 1948.

Cap. III intitulat: „Una în legea strămoșească”, arată cum circulau cărțile bisericești din Țările Române și în Biserica unită. Conținutul lor, „ca și rînduiriile bisericești erau așa de împletite cu viața preoților și credincioșilor — încît... țineau la ele ca la o zestre de mare preț, transmisă lor de înaintași”. Aceste cărți au contribuit la menținerea unității de credință a celor două Biserici românești. Ele au făcut ca toți românii să se simtă una, prin ele se pare că „toată ortodoxia românească s-a adunat la un loc ca să apere sufletul românesc de „legea împăratului” și să-l păstreze una în „legea strămoșească” și ca neam, așa cum a fost de veacuri”. Cărțile de la Blaj erau tipărite după cele de la București, lucrînd la Blaj chiar tipografi din Țările Române. Limbajul latinist a fost criticat chiar de teologi uniți, iar după 1900 s-a revenit la vechea limbă liturgică. I. P. S. autor arată circulația cărților de cult tipărite și aduse din Țările Române în Arhiepiscopia Sibiului și în Biserica unită, precum și circulația cărților tipărite la Blaj în bisericile parohiale ortodoxe. I. P. S. Sa dă cuvîntul, apoi, luminaților dascăli Samuil Micu, Gh. Șincai, P. Maior care combat inovațiile Bisericii romano-catolice precum și înnoirile pe care influența catolicizante încercau să le introducă în Biserica unită. Este înfățișată lupta lui S. Bărnuțiu pentru sinodalitate și combaterea catolicizanților. Dă apoi cuvîntul lui Gh. Bariț, bun cunoscător al istoriei românilor din Transilvania, care s-a rostit astfel împotriva catolicizanților: „Opiniile celor ce ar vrea să schimbe ceva în legea strămoșească se vor frînge și se vor sfărîma în voia cea hotărîtă a credincioșilor”. „Ba eu zic fără sfială că de s-ar pune clerul românesc întreg de a întreprinde el cu toată fierbințeala vreo reformă, fie aceea în oricare privință, ațintitoare la trebile cele religioase... a românilor, ei (credincioșii) ar ști să dea pe cler pe strungă afară și să rămînă în ceea ce au apucat”. Tot el spune că „datinile vechi apucate, supte și prefăcute în măduvă și în sînge din vremuri și veacuri au avut pururea mai adînci și mai puternice rădăcini” decît la credincioșii altor confesiuni.

Moldovanu se plîngea pe bună dreptate că tinerii uniți crescuți în școli străine cunosc istoria, dreptul și așezămintele altora, fără să aibă idee sau

dacă au, au cunoștințe prea defectuoase despre zestre Bisericii lor strămoșești, pe care nu știu s-o prețuiască. Comparînd starea Bisericii unite de pe timpul episcopului Inochentie Micu — și „lupta pentru a scăpa de puterea și de pretențiunea teologului, care pe tot locul se amesteca” — cu starea Bisericii unite din timpul său, spune că dacă ar reînvia Inochentie, „adevărat nu ar afla aici pe teologul cauza durerii sale, însă ar afla altele cari poate mai adînci suspine ar scoate din pieptu-i”. Ni se înfățișează apoi lupta clerului pentru sinodalitate, hotărârile sinodului din 1868, asemănătoare cu dispozițiile din Statutul Organic, ca și poziția lui I. Micu Moldovanu și a întregului cler pentru păstrarea vechii organizații în Biserica unită. Deosebit de limpede este arătată apoi lupta înverșunată dusă împotriva înnoirilor catolicizante și pentru păstrarea vechii organizații bisericești și a sinodalității de care unii ierarhi nu voiau să audă, fiindcă ar fi răsturnat tot planul catolicizanților.

După cum scrie un teolog unit: „Biserica noastră prin actul unirii... n-a renunțat la așezămintele Bisericii răsăritene. În istoria ei de două veacuri și mai bine, aflăm cu sutele pagini, cari ne grăiesc despre lupte îndrîjite purtate pentru păstrarea neștirbită a acestora... Biserica noastră a canonizat oarecum aceste așezămintele, în sensul că ar fi tot atît de imuabile ca și dogmele descoperite”. Toți cei care luptau împotriva inovațiilor și pentru menținerea vechilor tradiții și organizații, aveau conștiința că: „O Biserică nu poate progresa prin nimicirea propriilor tradiții și așezămintele și prin înlocuirea lor cu așezămintele străine de spiritul ei, ci numai prin dezvoltarea ei pe linia tradiției proprii și a nevoilor proprii”.

Este expusă în continuare toată frămîntarea produsă de crearea episcopiei greco-catolice de Hajdudorog, cu limba maghiară, la care a fost încorporat un număr mare de parohii române-unite. În pagini palpitante ne este înfățișată și apriga luptă dusă de cler și popor împotriva tendinței de a încorpora Biserica unită prin autonomia Bisericii catolice maghiare în aceasta din urmă. Această frămîntare din sinul Bisericii unite a dus la apropierea tot mai evidentă a clerului și credincioșilor acestei Biserici de clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe și la colaborarea lor din ce în ce mai intensă. Aceasta o recunosc și teologii greco-catolici, spunînd că între ortodocși și uniți diferențele se reduc „la un minim care nu atinge concepția de viață și adevărurile fundamentale ale credinței...”. În această privință Alexandru Vaida scria: „Întrebați poporul, inteligența noastră laică de ambele confesiuni! Cel mult 10% are idee despre acele subtilități (cele patru puncte) de natură pur confesională dogmatică! Pe linia trasată de dascălii Blajului, clerul și credincioșii români uniți au dus o luptă susținută pentru păstrarea vechilor tradiții și organizație în Biserica unită în intervalul de timp de la 1918—1948. Acest capitol se încheie cu următoarea propoziție care înfățișează o realitate adîncă și indiscutabilă: „Dacă despărțirea în două Biserici a fost opera împăraților străini, unitatea în legea strămoșească a fost opera poporului, care — la vreme potrivită — a desființat opera împăratului și a refăcut și unitatea bisericească a românilor de pretutindeni”.

Cap. IV intitulat: „Una în slujirea intereselor poporului român”, arată cum unitatea de credință a înlesnit acțiunea comună a celor două Biserici, sprijinind lupta poporului pentru libertate, dreptate socială și unitate națională. Se amintește aici de sprijinirea luptei dusă de episcopul Inochentie, de lupta comună a episcopilor Bob și Adamovici, a episcopilor Moga și Lemeni, de acțiunea comună din 1848, de împreună-lucrarea cu ocazia „Memorandumului”, de apărarea școlilor confesionale. Numai dependența de Vatican a ierarhiei unite, a împiedicat refacerea unității bisericești încă în 1918.

Cap. V. poartă titlul: „Conviețuire frățească și încercări de unire”. El înfățișează colaborarea strînsă dintre clerul și credincioșii Bisericii unite cu clerul și credincioșii Bisericii ortodoxe de pe timpul lui Petru Maior, care a rămas aceeași și după 150 ani, cum dovedesc diferitele mărturisiri. Tratează apoi despre încercarea de unire dintre cele două Biserici de la 1798, apropierea din 1848 și tot efor-

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Nedumerire

— Note pe marginea unei aniversări —

Lelea Oană se obișnuise, încă de pe vremea când era copilă, să bătătoască cu rîvnă calea bisericii. Îi era dragă ca lumina ochilor. Și te miri ce întâmplare o putea să lipsească în zilele de praznic de la ascultarea Sfintei Liturghii. Ba chiar și atunci când lipsea preotul și nu se slujea liturgia, ea își ocupa în biserică locul obișnuit și își rostea cu smerenie ocinașele. În vremea când era tînără, femeile răutăcioase o porecliseră „mironosița”, iar de când îmbătrînise, gurile satului îi schimbă porecla, spunîndu-i „cheia bisericii”. Asta, pentru faptul că, fie vară, fie iarnă, lelea Oană era cea dintîi la intrare și cea din urmă la plecarea de la biserică. Împlinise șaptezeci și cîțiva de ani, dar calea bisericii o bătătoarea mereu, cu rîvna din trecut, doar cu deosebirea că, în drumul spre biserică, o întovărășea acum toiașul bătrînețelor și o nepoțică bucalăie. De-o vreme încoace însă, tare era necăjită.

Într-o zi se zvonise în sat că oamenii trebuie să-și părăsească legea.

— Vai de mine! — tresări lelea Oană. S-ar putea una ca asta? Și, punînd la o parte furca cu caierul de lînă, o luă tiptil prin grădină spre casa unei vecine care, soacra primarului fiind, știa tot ce se petrece în sat.

— Eu știu doar atît — îi spuse vecina — că primarul va merge din casă în casă cu o listă în care să-și scrie numele aceia care vreau să treacă la legea ortodoxă.

— Ce-o fi aia, soro? Amu vezi tu, că oamenii au bolunzît, iscodind fel de fel de minunății.

— Eu nu știu. Ar fi bine să te duci la popa, să-l întrebi. Dumnealui trebuie să știe mai multe decît noi.

— M-am gîndit și eu la asta, oftă lelea Oană. Dar știi tu cum e părintele — și mai cu seamă doamna preoteasă. Nu le place să le facem tină în prag. De cînd l-a făcut Vlădica „potropop”, nu mai stă de vorbă cu noi. Amu umblă să-și cumpere niște cai și colindă tîrgurile.

După o noapte plină de visuri urîte, cu bălauri și vîrcolaci, lelea Oană își luă inima în dinți și porni spre locuința preotului, rostindu-și în mers „ocinașele”.

Părintele era în toane rele, ca de obicei.

— Ce-o fi cu noi, părinte? oftă din baierele inimii lelea Oană.

— Rău! Mai rău nici că se poate! se încruntă popa. Și începu să-i povestească niște lucruri din care lelea Oană n-a înțeles decît foarte puțin, că adică: popa nu va iscăli, odată cu capul, lista de trecere la legea ortodoxă și îi îndeamnă pe săteni, în numele lui Hristos, să se lapede de satana.

Lelea Oană plecă de la părintele și mai nedumerită. În drum spre casă, se lepăda și ea de sa-

tana, închinîndu-se mereu și scuipeindu-și în sîn:

— Ptiu, drace!... Doamne iartă-mă!

Sărmana lelea Oană. În sufletul ei curat clocotea o mare furtună. Capul îi vuia ca o morișcă. Pomeinicul înșirat de domnul „potropop” se învîrtea în mîntea ei mărginită ca un titirez...

Cîțiva „potropopi” și preoți slăbănogi, au... n-oa Doamne, cum a spus popa? ... Ihîm! au hotărît să rupă legăturile cu „vaticalul”... Maică Sfîntă, cine o fi ăla? Popii ăia ticăloși — vai de sufletul lor! au dat cu piciorul în locul ăla... unde se curățau sufletele. Iartă-i Doamne și nu-i osîndi! Apoi nu știu ce cu Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt. Dar ceea ce o zăpăcise mai mult pe lelea Oană era treaba aia cu „plăcinta” și cuminecătura.

— Știi, lelea Oană — îi zise popa — pentru ca să înțelegi mai bine, îți dau o pildă: D-ta, cînd faci pită, din făină de grâu, lei din aluatul nedospit, cît vrei, și îl coci pe sobă. Faci adică plăcintă. Am mîncat și eu de multe ori plăcintă de asta și tare-i bună. Noi „uniații” avem dreptul să facem cuminecătura din plăcintă de asta. Noi îi spunem „azimă”.

— Vai, părinte! dar așa ceva nu s-a pomenit la noi de cînd e lumea!

— Nu s-a pomenit, dar s-ar fi putut întâmpla. Popa îi mai istorisi și alte minunății. Că papa de la Roma e om sfînt și că... Dar aici mîntea

lelei Oana se opri. Nu-și mai amintea nimic din cîte îi înșirase popa. De altminteri, sătenii nu prea înțelegeau nici predicile, trei, mult patru la an, pe care le spunea domnul „potropop” în biserică.

Grăunțele semănat prin vorbele preotului, în sufletul bun și curat al lelei Oana, a rodit numai lacrimi și amărăciune.

Satul era în fierbere. O mare parte dintre săteni iscăliseră lista de trecere la legea ortodoxă, dar cîțiva gospodari „chiaburi”, urmînd îndemnul preotului, rezistau cu încăpăținare. Lelea Oană era necăjită mai ales din pricina că între primii gospodari care semnaseră lista era și feciorul ei, în casa căruia își depăna zilele văduviei și ale bătrînețelor.

Într-o seară, nemaiputîndu-se stăpîni, îi spuse:

— Mă mir de tine, bărbat în toată firea, și bun creștin cum erai, să faci amu spre bătrînețe prostii.

— Ce prostii, mamă?

— Încă te faci a nu ști? Da nu-i prostie și păcat de moarte să-ți lași legea în care te-ai botezat?

— Nu mi-am lăsat legea, d-ta mamă te iei după gura muierilor.

— Eu mă iau după vorbele popii, nu după gura muierilor.

— Lasă-mă-n pace cu popa dumitale! O fi învățat multă carte, nu zic, dar greșește și dumnealui. Eu nu-s popă, dar știu că între legea unită și cea ortodoxă nu este nicio deosebire. Ne-am despărțit de papa, dar nu de biserică. Mătușa Lucreția, sora dumitale, s-a măritat cu tetea Lazăr, care e ortodox vechi. Și-apoi, el nu-i creștin? și nu-și face cruce cum ne facem și noi?

(Continuare în pag. 5)

Unitatea Bisericii Ortodoxe Române

(Urmare din pag. 2)

— Astăzi nu mai sîntem noi și voi, ci o apă și un pămînt, un duh și o inimă. Această înfrățire este frumusețea lăudată de psalmist (în cuvintele: „Ce bine și frumos este cînd frații sînt împreună”) și pentru ea s-a rugat Mîntuitorul.

— Noi ne-am simțit una în trăirea religioasă din Biserică și în sînul poporului nostru, cu dorința de a ne dărui toate puterile pentru propășirea poporului, unitatea lui și suveranitatea Patriei.

— Actul de la 1700 a fost formal, căci românii transilvăneni au continuat să trăiască tot pe linia „legii satului”, a legii românești. Despărțirea din 1700 a avut un caracter administrativ, de aceea Reîntregirea din 1948 s-a desfășurat firesc. Și în trecut au fost încercări de reunificare, dar dezbinarea convenea stăpînirii.

— Biserica Ortodoxă Română întruchipează a-

devărul lui Iisus Hristos într-un mod specific românesc, fără să-l altereze.

Alba-Iulia — Aspect de la praznicul mării bucurii din 21 octombrie 1948

— Biserica noastră fiind autocefală, Sf. Sinod avînd ierarhi ridicați din sînul poporului român, legați de acest popor, nu atîrnă de nici un centru din afara granițelor țării. Astfel, ea își aduce contribuția la independența și libertatea țării.

— Realitatea fundamentală a istoriei este unitatea. Bucuria unității este copleșitoare. Ea ne face să ne simțim contopiți cu ființa poporului, cu lupta lui ca între popoare să fie pace și colaborare.

— Unitatea în credință și acțiune constituie caracteristica Ortodoxiei românești, iar datorită noastră, a celor de azi, este să păstrăm și să întărim această unitate spre folosul și binele Bisericii și Patriei noastre — sînt concluzii și îndemnuri arhipăstorești la o temă atît de majoră a zilelor noastre, la care participanții la conferințe au luat cu toată grija aminte, căutînd a le împlini întocmai.

Nicolae, Mitropolitul Ardealului: Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile

(Urmare din pag. 3)

tul făcut de stăpînirea străină pentru a menține dezbinarea. Dacă s-a pierdut ocazia de a se refăce unitatea bisericească în 1918, s-a accentuat, în schimb, după aceea curentul de revenire la Biserica strămoșească.

Cap. VI și ultimul, cu titlul: „Fii ai aceleiași Biserici române”, arată cum după schimbarea orînduirii sociale din țara noastră, s-a ajuns la unitatea bisericească, descriindu-se modul firesc în care s-a săvîrșit reîntregirea bisericească din 1948. Procesul natural al revenirii fraților uniți la Biserica strămoșească dovedește „și de astă dată că istoria o făuresc popoarele, că nimic nu-i valabil, dacă n-are la bază voia poporului. Căci poporul s-a arătat mai tare ca stăpînirile nedrepte și instrumentele lor...” Ne sînt reproduse apoi mărturiile de ale preoților și credincioșilor care exprimă bucuria că frații pot fi iarăși împreună.

Prin cartea pe care am prezentat-o, ca printr-un far puternic, se aruncă o lumină clară asupra zădărniciilor și frămîntărilor pentru menținerea unității de credință a românilor din Transilvania. N-ar trebui să existe preot care să n-o citească, fiindcă ea îi va fi deosebit de utilă în munca pe care este chemat să o depună pentru consolidarea unității noastre bisericești. Comunicînd conținutul ei și cre-

dincioșilor, se contribuie la sporirea bucuriei lor de a putea fi iarăși una în sînul aceleiași Biserici strămoșești, pentru apărarea căreia s-au cheltuit atîtea energii și s-au adus atîtea jertfe.

Citînd această carte, cei care ar mai avea unele rezerve din cauza necunoașterii adevăratelor realități din trecut, ar fi ajutați să și le înlăture. Cei în preocupările cărora n-au intrat niciodată probleme religioase și bisericești, absorbiți fiind de problemele lor de specialitate, prin citirea acestei cărți pot dobîndi o cunoștință clară despre rolul avut de Biserica străbună în formarea unității noastre spirituale și a conștiinței unității noastre de neam. Lectura ei înlesnește formarea unei judecări obiective cu privire la rostul Bisericii noastre românești în trecut, ca și despre misiunea pe care o are ea în prezent.

Problema unității noastre ca neam este o problemă actuală de maximă însemnătate. Toți sîntem chemați să lucrăm cu entuziasm la consolidarea acestei unități. Lectura cărții pe care am prezentat-o — în paginile căreia materialul bogat este redat cu obiectivitate, îmbrăcat fiind într-o formă frumoasă și plăcută — ne ajută pe toți în această muncă, fiindcă ea este scrisă nu numai cu mîntea ci și cu inima.

Pr. Prof. Dr. Sofron Vlad
Rector

Gh. P.

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Bucuria regăsirii

În timpul unei Sfinte Liturghii ce se săvârșea în catedrala sfintei Episcopii Ortodoxe din Cluj, privind soborul ce era format din patru slujitori foști greco-catolici și doi vechi ortodocși, vedeam cât de frumos ne stătea împreună. Nici o diferență, nici o nepotrivire nu se vedea între noi. Ca la sinul cald al unei mame bune și sfinte, acum după două sute cincizeci de ani ne-am regăsit iarăși împreună, slujind aceluiași Dumnezeu și aceleiași Patrii, luminați fiind de dragostea aceluiași Hristos, brânindu-ne din același Trup și Sânge al Domnului, având la bază aceeași revelație, aceeași Scriptură, aceeași Tradiție și cinstind dimpreună Crucea, icoanele, sfinții, strămoșii noștri. Având aceeași limbă, același neam, același pământ și având speranțele îndreptate spre același cer.

Cît de frumos ne stă împreună!

Cît de fericit lucru este că s-a nivelat dintre noi despărțirea, s-au înlăturat îngrădirile ce ne țineau separați și adesea învrăbiți, noi frații împreună, fiii aceluiași Dumnezeu și vlăstarele aceluiași popor.

Acum în pragul celor douăzeci de ani de reîntregire prăznuim cu inima plină de mulțumire bucuria regăsirii unor frați buni. Biserica Ortodoxă nu se bucură că a dobândit turma cuiwa. În spiritul ei nu are loc dubul prozelitismului și nici setea de acaparare, ci dorința fierbinte și înaltă de regăsire pe calea adevărului, dorința de unire în duh și adevăr, ca nimenea să nu piară ci toți „să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vie“ (I Tim. 2, 4), „să fie una“ (Ioan 17, 11) în Hristos, așa cum a fost Biserica una, în primele veacuri creștine.

Biserica Ortodoxă Română dorește ca fiii săi să trăiască uniți în Legea românească, așa cum am trăit de la zămislirea noastră ca neam, pînă la 1700, cînd niște interese ale unor împărați de la Viena, străine cu totul de Evanghelia lui Hristos și aspirațiile poporului nostru, ne-au frînt sufletul neamului în două în Transilvania, sperînd ca în felul acesta să ne poată mai bine stăpîni și pierde.

Ne-au dezbinat atunci străinii, dar ne-am adunat noi acum împreună, întregind iarăși cununa neamului.

Marea cinste și bucurie ca să refacem ruptura de atunci ne-a revenit nouă să o trăim, cei ce ne găsim azi din nou împreună în fața aceluiași sfînt altar strămoșesc, în fața cărui au stat și s-au închinat toți înaintașii noștri luminați: Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și voievodul mucenic Constantin Brîncoveanu, Varlaam și Dosoftei, Tudor din Vladimir și Iancu de la Tebea.

Clerul și credincioșii fostei Biserici greco-catolice au înlăturat orice prejudecăți și dînd ascultare îndemnul lor intim și aspirațiilor înaintașilor au refăcut unitatea credinței noastre strămoșești, revenind la sinul Bisericii-mame.

Ne dăm poate mai puțin seama acum de frumusețea și importanța, de valoarea acestui neprețuit act pentru neamul nostru, dar urmașii noștri vor binecuvînta veac după veac revenirea și unirea din nou, ce s-a realizat acum douăzeci de ani, prin reîntoarcerea clerului și credincioșilor greco-catolici, care două sute cincizeci de ani au trăit rupți de

tulpina neamului, așa cum au voit neprietenii noștri, din secolele trecute. Fiii neamului nostru, toți cei ce vin după noi, veacurile viitoare vor aduce laudă și cinste deosebită tuturor celor ce au refăcut unitatea spirituală a neamului nostru, au realizat reîntregirea Sionului românesc din Transilvania dărîindu-ne bucuria păcii, întru unitatea dubului.

Ei își vor da seama mai bine de importanța acestui mare act, vor privi și prețui valoarea acestei reveniri, vor preamări reîntregirea ce s-a realizat, pacea ce s-a creat din nou în sinul poporului românesc din Transilvania.

Un strop din bucuria regăsirii am gustat-o și eu, alături de întreg poporul ce se afla de față la Sfînta Liturghie despre care am amintit, văzînd acest sobor format din clerici ce pînă ieri stăteau despărțiți în două tabere, în două străni separate, adunați acum cu drag în jurul aceluiași sfînt altar.

Limpede, cald și mîngîietor privind acest lucru, privind acest sobor din Catedrala episcopiei Clujului, auzeam parcă glasul Psalmistului grăind: „Iată acum ce este bun sau ce este mai frumos fără numai a locui frații împreună“.

Arhim. Iustinian Chira
starețul Mănăstirii „Sf. Ana“-Rohia

Inochentie Micu, martir al legii strămoșești

La 23 septembrie anul acesta am cinstit după cuviință împlinirea a 200 de ani de la trecerea la cele veșnice a vlădicului martir Inochentie Micu, după un zbcuciat exil de 24 de ani la Roma. Acum, prăznuim cu duhovnicească bucurie împlinirea a 20 de ani de cînd s-a făcut iarăși una Biserica strămoșească a românilor transilvăneni, din care a odrăslit și Inochentie Micu.

Născut în Sadu lângă Sibiu, în 1692, după ce a învățat carte la Sibiu și la Sîmbăta Mare (Tîrnăvia), tînărul Ioan Micu a fost ales episcop al Bisericii unite din Transilvania, în 1728. Îndată după

alegere s-a dus la Curtea împărătească din Viena pentru ca să ceară drepturi pe seama poporului său, cerînd, printre altele, recunoașterea poporului român ca a patra națiune din Transilvania. După instalarea în scaunul vlădicesc (1732), a plecat iarăși la Viena, înaintînd noi memorii, prin care cerea drepturi pe seama românilor, care erau iobagi și numai „tolerați“. Ca membru al Dietei Transilvaniei, a luptat ani de-a rîndul ca să smulgă de la stăpînitorii de atunci ai Transilvaniei drepturi pentru poporul său. El cerea printre altele: înlăturarea iobăgiei, dreptul la învățătură, dreptul de a practica toate meșteșugurile, dreptul de a folosi liber pădurile, apele și munții, scutirea preoților de taxe și acordarea de porțiuni de pământ și venite stolare și mai presus de toate recunoașterea românilor ca a patra națiune în stat, cu aceleași drepturi pe care le aveau celelalte trei „națiuni“. Se înțelege că toate aceste cereri îndreptățite ale episcopului român au rămas fără rezultat. De aceea în 1742 a plecat din nou la Viena, unde a stat mai bine de un an, dar nu s-a întors decît cu făgăduințe.

Paralel cu aceste revendicări pe seama națiunii române, vlădica Inochentie a dus o luptă susținută și în interesul Bisericii românești. Este un lucru cunoscut că el căuta ca prin unirea cu Roma să obțină anumite drepturi pe seama clerului său.

La 25 mai 1739 a prezidat un sinod la Blaj, în care s-au dezbătut felurite chestiuni privitoare la cler și credincioși. Sinodul a hotărît, printre altele, să nu se mai dea nimic din venitul domeniului episcopal teologului iezuit, care era pus în coasta vlădicilor uniți, în așa fel că teologul era de fapt vlădică și vlădica nu avea nici o putere.

Episcopul Inochentie era în conflict cu teologul iezuit pentru că acesta voia să schimbe „legea strămoșească“ a românilor, să o catolicizeze, pe cînd Inochentie — împreună cu preoții și credincioșii — voia să păstreze legea aceasta neschimbată.

Atitudinea sa față de unirea cu Roma reiese limpede din cuvintele adresate Primatului catolic al Ungariei că, dacă nu va sprijini cauza poporului său, „unirea se va prăbuși, încît nici urmele nu i se vor cunoaște“.

La 6 iulie 1744 a convocat un sinod la Blaj, la care au participat toți protopopii, mai mulți preoți, nobili și țărani, ba chiar și ortodocși, deci sinodul prin componența lui se înfățișa ca un adevărat

Nedumerire

(Urmare din pag. 4)

Lelea Oană înghiți pe tăcute și își văzu de tors, cu gîndul la sora ei, care trăia de-un lung șir de ani în al treilea sat, peste deal. Sărmana Lucreție, n-a mai văzut-o de mult. E bătrînă și ea. Și-i ortodoxă. Hm! Atunci ce vorbește popa? Și de ce îi căușește de cap pe oameni?

Neștiind ce să creadă, rămase și mai nedumerită.

După cîteva zile, popa plecă din sat. Oamenii spuneau că a plecat cu preoteasa la fata ce-o aveau măritată la oraș.

Cîteva săptămîni satul rămase fără preot. Lelea Oană mergea în toate zilele de praznic la biserică și, așezîndu-se smerită la locul obișnuit, își rostea ocinașele. Dar tare era necăjită, că nu putea să asculte Sfînta Liturghie.

Oamenii erau îngrijorați. Temîndu-se că vor rămîne încă multă vreme fără preot, trimiseră o delegație la Vlădicie și, după două săptămîni de așteptare, se pomeniră în sat cu un popă tînăr și voinic. În cîteva zile noul preot se mută în sat, cu preoteasa și cu doi copii. În Duminica următoare întreg satul o luă spre biserică. Sfîntul lăcaș, deși mare, de data asta se dovedea neîncăpător. Firește, era și lelea Oană de față. După slujbă, lumea plecă spre casă, pe deplin mulțumită. Și, în aceeași zi, în adunarea generală convocată la primărie toți sătenii semnară lista de trecere la legea ortodoxă. Era o zi de adevărată sărbătoare.

— Ei, ce zici mamă? o întrebă feciorul pe lelea Oană. Îți place cum a mers slujba?

Tare mi-a plăcut! oftă lelea Oană. Așa slujbă și așa „cazanie“ n-am mai auzit de pe vremea cînd trăia părintele Gheorghe, fie iertat, că-i mort de mult.

— Apoi să știi, mamă, — zîmbi feciorul pe sub mustăți, că asta a fost slujbă ortodoxă.

— Vezi-ți de treabă, omule! De geaba cauți să mă prostești. Cunoscu eu rînduiala slujbei. E-he! Am îmbătrînit în tinda bisericii și nu mă poți duce cu momeli. Slujba de astăzi a fost la fel cu celelalte.

— Poate d-ta n-ai auzit bine. Părintele ăsta nou spunea „Duh“ în loc de „Spirit“ și „slavă“ în loc de „mărire“.

— Asta nu-i deshilinire. Eu am învățat ocinașele de la bunică-mea, fie iertată, că-i putredă, de... hă!... nici nu mai țiu minte. Tot așa spunea și bunica, „slavă“ și „duh“.

— Crezi, nu crezi, e așa cum spun. Asta a fost slujbă ortodoxă. Ai auzit să-l pomenească preotul pe papa?

— N-am auzit. Dar ce am eu cu papa!? — ridică lelea Oană din umere. Să fie sănătos, că nu-i doresc nici un rău.

Spre seară, lelea Oană așeză într-o trăistuță un pumn de nuci și cîteva mere „șuvar“ și o luă domol spre locuința preotului, strîngînd subsuori traista ascunsă sub cojocul larg și gîndindu-se la cei doi copii. Drăguții de ei!

Părintele stătea de vorbă cu cîțiva săteni, iar preoteasa povestea cu vecinele.

Lelea Oană împărți bunătățile de mere și nuci celor doi copii, apoi — ca toate femeile, — se amestecă și ea în vorbe și povești. Cînd socoti că ar fi vremea să plece spre casă, își luă îndrăzneala să întrebe:

— D-ta, părinte, ești ortodox?

— Da, bunică, — surîse preotul, sînt ortodox.

— Și... vei face slujba și de-aici înainte tot așa cum ai făcut-o astăzi?

— Tot așa, bunică. Dar de ce întrebî? Poate nu-ți place slujba noastră?

— Vai de mine! tresări lelea Oană. Am întrebatoacmai fiindcă tare mi-a plăcut slujba de astăzi și așa vrea ca și de-aici înainte să ne slujești tot așa.

— Fii liniștită, bunică, așa va merge și de-aici înainte.

— Să te-audă Dumnezeu drăguțul!

Lelea Oană se simțea fericită. Gîndurile negre care o chinaseră săptămîni de-a rîndul, se topiră ca bruma în lumina caldă a soarelui.

Și adormi în noaptea aceea cu zîmbetul pe buze.

Prot. Sabin Truția

(Continuare în pag. 6)

Douăzeci de ani de Reîntregire bisericească

Mărturii

După cum s-a arătat în articolul „Unitatea Bisericii Ortodoxe Române”, la conferințele preoțești de orientare, ținute în Arhiepiscopia Sibiului, între 5 și 27 septembrie 1968, au luat cuvântul majoritatea absolută a preoților, fiecare contribuind la atmosfera sărbătorească în care s-au desășurat ele.

În cuvântările lor, preoții reveniți la sinul Bisericii mame au ținut, cu toții, să sublinieze importanța deosebită a evenimentului din 1—21 octombrie 1948, simțămintele care îi animă la aniversarea lui, din ale căror declarații reținem mărturii sau ecouri ca acestea:

— C. pr. Vasile Vasu (Arpașul de Jos, prot. Sibiu): „În cei 46 ani de preoție nu am avut o bucurie mai mare ca în ziua când, împreună cu credincioșii mei, m-am întors în casa părintească. În tot timpul am fost călăuzit de dorința fierbinte de a vedea cu ochii trupești Reîntregirea Bisericii române”.

— C. pr. Ioan Moldovan (Veștem, prot. Sibiu): „Păstoresc o parohie revenită și mărturisesc că n-am auzit un glas care să spună că nu merge slujba bine cu „Doamne miluiește-ne”. Tot poporul este mulțumit și încadrat perfect în rînduiala Bisericii Ortodoxe Române”.

— C. pr. Ioan Gherghel (Sibiu-Catedrală): „Nu este un lucru mai frumos ca atunci când frații se întîlnesc în casa părintească. De 20 de ani sîntem și dorim să rămînem preoți ortodocși”.

— C. pr. Ilie Onofrei (Noul, prot. Sibiu): „Dumnezeu ne-a ajutat ca să fim iarăși împreună slujitori la același altar al Bisericii străbune. Revăzuți în aceeași Biserică, sîntem siguri că nici o putere din lume nu ne mai poate despărți”.

— C. pr. Iulian Gherghel (Cașolț, prot. Sibiu): „Unificarea bisericească s-a înfăptuit pentru mîngîierea noastră și a credincioșilor noștri”.

— C. pr. Emil Crișan (Hodac, prot. Reghin): „Mă simt în Biserică Ortodoxă ca acasă”.

— C. pr. Remus Păcurariu (Petelea, prot. Reghin): „Mărturisesc regrete sincere că am așteptat așa de mult” (revenit în 1958).

— C. pr. Ioan Mihai (Bărcuț, prot. Făgăraș): „În 21 octombrie 1948 sufletul meu a fost plin de fericire nespūsă”.

— C. pr. Gheorghe Todoran (Odorheiul Săcuiesc, prot. Toplița): „Mă bucur că am făcut acest pas” (revenind la Biserică Ortodoxă).

— C. pr. Gavril Dunca (Tulgheș, prot. Toplița): „Nu sînt în stare să-mi exprim mulțumirea mea sufletească pentru actul Reîntregirii bisericești”.

— C. pr. Gheorghe Stînea (Bilbor, prot. Toplița): „Astăzi în parohiile noastre este liniște și pace. Credincioșii își manifestă atașamentul atît pentru conducerea bisericească, cît și pentru conducerea de stat, asigurîndu-le de devotamentul lor”.

— C. pr. Aurel Aldea (Voivodeni, prot. Tg. Mureș): „M-am simțit mereu una cu Biserică Ortodoxă-mamă, slujind des (înainte de 1948) alături de preoții ortodocși”.

— C. pr. Victor Napeu (Mibeși, prot. Luduș): „Am conștiința împăcată că am revenit printre primii preoți în 1948”.

— C. pr. Tertulian Micu (Sărmășel, prot. Luduș): „Cu dragoste am revenit la matca adevărului”.

— C. pr. Ieronim Nobili (Cucerdea, prot. Luduș): „Revenirea la Ortodoxie a fost un act natural, afirmarea (confirmarea) unei atitudini constante de o viață întreagă”.

— C. pr. Filip Crișan (Sîncel, prot. Aiud): „Revenirea la Biserică-mamă Ortodoxă a greco-catolicilor s-a făcut ușor, pentru că nu existau deosebiri

aproape întru nimic. Astăzi în parohia mea Reîntregirea este pe deplin sudată”.

— C. pr. Zaharia Borza (Tătirlava, prot. Aiud): „Ca unul care am făcut parte din fosta Biserică greco-catolică am cunoscut năzuința credincioșilor de a fi una în credință. De aceea, când a venit timpul, am revenit împreună cu credincioșii la Biserică-mamă, Biserică Ortodoxă Română. Pe timpul când am fost preot greco-catolic am slujit împreună cu frațele preot ortodox”.

— P. C. prot. Martin Socaciu (Aiud): „Preoții foști greco-catolici și ortodocși s-au considerat totdeauna frați în aceeași credință străbună”.

— C. pr. Ioan Sirbu (Poiana Aiudului, prot. Aiud): „Actul revenirii la Ortodoxie s-a făcut în

folosul poporului român. Unitatea într-o credință a credincioșilor români a izvorît dintr-o necesitate sufletească a poporului și de aceea va dăinui totdeauna”.

În privința stării sufletești a credincioșilor reveniți sînt semnificative, spre pildă, relatările preoților D. Marinescu (Moișă, prot. Tg. Mureș) și T. Dobrea (Mădăraș, prot. Tg. Mureș), care, veniți de peste Carpați, din eparhii de peste Munți, au păstorit parohii revenite, unde au găsit „credința strămoșească nealterată”, ceea ce le-a adus „satisfacții deosebite pe linia de slujire a Bisericii strămoșești și a Patriei”.

De fapt acum nu mai sînt reveniți și vechi ortodocși, ci toți sîntem una, ierarhi, preoți și credincioși ai Bisericii strămoșești, slujind, în unitate deplină, lui Hristos-Domnul nostru și Patriei noastre scumpe.

Red.

Comemorarea de la Sadu

(200 de ani de la moartea episcopului martir Inochentie Micu)

În ziua de Duminică, 22 septembrie 1968, s-a făcut în parohia Sadu, de lângă Sibiu, pomenirea marelui episcop Inochentie Micu cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la moartea lui, precum și a celorlalți bărbați de seamă ridicați din această comună.

Dimineața, la orele 9.30, sosește în fața bisericii celei mari Î. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, care este primit în sunetele clopotelor de către credincioși în frunte cu un sobor de preoți. Cuvîntul de „Bun sosit!” îl rostește P. C. prot. Nichifor Todor-Sibiu. Răspunzînd, înaltul Ierarh își exprimă bucuria de a putea lua legătura cu credincioșii acestei parohii, care dovedesc dragoste față de Biserică și față de Patrie.

În curtea bisericii se săvîrșește Sf. Liturghie ar-

hiească de către Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de următorul sobor de preoți: P.C. vicar arhiep. Traian Belașcu, P.C. consilier arhiep. Ioan Vlad, P.C. pr. prof. Dr. Isidor Todoran, Dr. Milan Șesan și Dr. Corneliu Sirbu, P.C. prot. Dr. Vasile Coman-Brașov, Ioan Dragolea-Sighișoara, Pompiliu Dumbravă-Sf. Gheorghe și Nichifor Todor-Sibiu, P.C. pr. duhovnic Dr. Simion Radu, C. pr. Dumitru Hămbășan, Nicolae Criștiu și Victor Bunea, precum și C. arhid. Dr. Ioan Zăgreanu și Iosif Bolog. Răspunsurile sînt date de corul Catedralei din Sibiu, condus de C. diacon Ioan Popescu.

În cadrul Sf. Liturghii este hirotonit diacon candidatul la preoție Popovici Cercel.

(Continuare în pag. 7)

Inochentie Micu, martir al legii strămoșești

(Urmare din pag. 5)

sfat național românesc. Sinodul a luat în discuție starea poporului român și refuzurile cu care au fost întîmpinate toate cererile vlădicului. La urmă el a pus întrebarea: „Dacă toate cîte s-au făgăduit românilor nu s-ar putea dobîndi, mai voiesc ei să țină unirea sau se leapădă de ea?” Întrebarea a produs multă frămîntare, încît mulți au strigat că sînt gata să o părăsească. Tot atunci vlădica Inochentie a declarat celor prezenți că dacă împărăteasa Maria Tereza nu-i va face nici acum dreptate, se va pune în fruntea clerului și a poporului și va trece munții. Deci, după atîtea strădanii de a dobîndi drepturi pentru neamul și Biserică sa, Inochentie Micu și-a dat seama că unirea n-a adus nici un folos românilor. De aceea spunea pe bună dreptate: „Uniții văd că le-a mers mai bine pînă au fost ortodocși, decît le merge acum, căci aflau totdeauna scut la voievozii români, cît și la Moscova și cu sprijinul acestora tot mai erau băgați în seamă atît la Curtea regească, cît și în Principat, ori pe altă cale erau ajutați”.

Chemat la Viena în 1744, din pricina multelor pîri îndreptate împotriva sa, a fost pus în fața unei comisii de judecată, cerîndu-i-se să răspundă la 82 de învinuiri ce i se aduceau, între care și aceea că răzvrătește poporul și vrea să desființeze unirea cu Roma. Refuzînd, a plecat pe ascuns la Roma, că în Transilvania nu se putea întoarce. Nădăjduia poate că Roma îl va ajuta. Papa însă a făcut voia curții împărătești de la Viena și a nobililor catolici din Transilvania. De aceea nu i-a mai îngăduit episcopului Inochentie să părăsească Roma, ci el a fost silit să renunțe la scaunul de episcop în 1751. A dus apoi o viață de mizerie, lipsuri, foamete și suferințe sufletești căci i s-au interzis

orice legături cu cei din Transilvania, încît de nicăieri nu putea primi nici ajutoare materiale, nici scrisori, nici vești. Cu dorul celor lăsați acasă în suflet, a închis ochii pentru totdeauna la Roma, în ziua de 23 septembrie 1768.

Mucenicia și jertfa lui Inochentie Micu au arătat tuturor că nici Roma papală, nici Viena, nici iezuiții, nici nobilii catolici n-au urmărit prin uniație binele românilor, ci numai propriile lor interese. De aceea, rîndurile celor ce îmbrățișaseră uniația se făceau tot mai rare, marea majoritate a credincioșilor transilvăneni rămîinînd statonici în credința strămoșească. Iar în 1948, când se împlineau 180 de ani de la moartea mucenicească a lui Inochentie Micu, în noile condiții de viață și libertate din Patria noastră, clerul și credincioșii uniți din Transilvania au rupt pentru totdeauna pecetea care-i legaseră de Roma papală și de Viena habsburgică.

Astăzi toți credincioșii români din Transilvania, regăsiți în 1948 în aceeași Biserică strămoșească, muncesc împreună spre binele Bisericii și înflorirea necontenită a Patriei. Visul pentru care a luptat episcopul martir Inochentie Micu este azi o realitate vie: poporul român este liber și își făurește o viață din ce în ce mai fericită, clerul și credincioșii legii strămoșești sînt în Biserică moșilor și strămoșilor, în Biserică tuturor credincioșilor români. De aceea ne plecăm cu pietate în fața marelui episcop luptător pentru legea românească și pentru drepturile poporului, căci lupta și jertfa lui stau — alături de lupta și jertfa altor ierarhi, preoți și credincioși români — la temelie biruințelor de azi, a unității noastre bisericești și naționale. Glorioasă să-i fie amintirea în veci!

Mircea Păcurariu

Vizita P. S. Episcop Victorin la Sibiu

În urmă cu doi ani, publicațiile Centrului nostru Arhiepiscopesc au scris despre sfințirea și instalarea (în cursul lunii august 1966) P. S. Episcop Victorin Ursache în scaunul Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America. La aceste festivități era de față ca delegat al Bisericii Ortodoxe Române și P. C. Arhim. Prof. Dr. Nicolae Mladin, actualul nostru Arhiepiscop.

În 18 septembrie 1968, P. S. Victorin, Episcopul Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America, a sosit în țara de baștină, ca oaspete al P. F. Patriarh Justinian și al altor Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Venind din Moldova, la 1 octombrie a.c., P. S. Episcop Victorin a poposit la Centrul nostru Arhiepiscopesc din Sibiu ca oaspete al I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Conduc de Înaltul nostru Ierarh, a doua zi, 2 octombrie a.c., P. S. Victorin a vizitat tipografia eparhială, o parte din birourile Centrului Arhiepiscopesc, Catedrala mitropolitană, precum și Institutul nostru Teologic. În aula Institutului, Înălții Ierarhi au fost salutați de P. C. rector Dr. S. Vlad, care subliniază, printre altele, bucuria momentului precum și legăturile strânse dintre Mitropolia Ardealului și Biserica noastră în general cu Episcopia Misionară Ortodoxă Română în America.

Răspunzând, P. S. Victorin felicită în primul rând pe I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae pentru chemarea arhiepiscopescă de care a fost încredințat, arătând apoi, printre altele, cum „începuturile Ortodoxiei în S.U.A. le-au făcut emigranții români din Transilvania“.

„În legătură cu misiunea noastră bisericească în America — mărturisește P. S. Sa — aș vrea să vă spun că românii nu și-au părăsit credința din străbuni. Avem acolo biserici mărețe, care sînt pline de credincioși. Corurile sînt aceleași ca și aici, cîntăm aceleași cîntări bisericești și românești, aprindem lumînări în fața acelorași icoane ortodoxe răsăritene“.

„Dar credincioșii noștri din America vin și aici, în țara de obîrșie, să vadă viața nouă pe care o duceți, să se roage și să plîngă la mormintele părinților și străbunilor. Alipirea lor de Biserica strămoșească, aceeași aici și acolo, îi menține strîns legați de originea lor națională românească. Ei sînt mîndri cînd află înălțimea la care se află Biserica Ortodoxă Română și țara românească astăzi“.

Omenia românească se vedește și peste mări, căci, după relatarea, cinstitoare pentru noi, a P. S. Victorin „din statisticile care se fac periodic rezultă că în America nu există condamnați pentru călcarea de lege de origine română. Faptul acesta este apreciat în mod deosebit de celelalte comunități naționale“. În încheiere P. S. Sa dorește studenților teologi „să poarte flacăra credinței noastre cu vrednicia străbunilor“.

A vorbit apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae, care, printre altele, exprimă câteva impresii din timpul celor două luni petrecute în vara anului 1966, în America, cu care prilej a constatat că „o părticică din sufletul românesc vibrează intens în simlul familiilor de origine română de acolo“, unde „Biserica săvîrșește și lucrarea de cultivare a limbii române, de menținere și practicare a obiceiurilor și datinilor românești. De aceea, multe biserici au la subsol săli pentru festivități, la care se întîlnesc și se manifestă ca acasă credincioșii români“.

În continuare, I. P. S. Sa face o prezentare a vieții P. S. Episcop Victorin, originar de pe plaiurile Bucovinei și cunoscut ca o „personalitate proeminentă a întregii Ortodoxii și a Mișcării ecu-

menice din America“, precum și o schițare a activității Episcopiei Ortodoxe Române în America, care este în legătură cu Sf. Sinod al Bisericii noastre, avînd însă autonomia sa, în încheiere rugînd pe Dumnezeu „să ne ajute să se întărească legăturile dintre noi, iar pacea și înfrățirea să se așeze temeinic între popoarele lumii“.

Corul studenților teologi a executat apoi cîteva bucăți corale, de cuprins religios și patriotic.

În cursul aceleiași zile, I. P. S. nostru Mitropolit Nicoale a condus pe P. S. Episcop Victorin la Muzeul Bruckenthal, în unele cartiere ale Sibiului, precum și în frunțașă comună Rășinari.

Seara, Înălții Ierarhi au luat parte la Vecernie, în Catedrala mitropolitană, iar după sf. slujbă au vorbit credincioșilor prezenți în număr destul de mare.

Astfel, I. P. S. Mitropolit Nicolae a dat expresie bucuriei prilejuate de vizita la Sibiu a P. S. Episcop Victorin; a arătat că legăturile românilor ortodocși de pe îndepărtatele meleaguri ale Americii cu Biserica și poporul nostru sînt vechi și vii, prezentînd, totodată, personalitatea Ierarhului oaspete și activitatea rodnică, ortodoxă și românească, pe care o desfășoară.

P. S. Episcop Victorin, impresionat de frumusețea Catedralei, o aseamănă cu unele biserici văzute la Ierusalim și pe alte meleaguri, arătînd că, de fapt, frumusețea adevărată a unei biserici o dă prezența caldă și activă a credincioșilor din ea.

În continuare, P. S. Sa subliniază alipirea de Biserica strămoșească a românilor emigranți în America, legăturile sufletești cu țara, conștiința lor națională etc., în încheiere mulțumînd I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae pentru căldura cu care a fost primit la Sibiu și pentru clipele de desfătare sufletească ce i s-au prilejuit.

În 3 octombrie a. c., I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a condus pe P. S. Episcop la Mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, unde, obștea monahilor, în frunte cu P. Cuv. stareț Ioan Dinu, a făcut o caldă primire Înălților Ierarhi.

Reîntorcîndu-se la reședința mitropolitană din Sibiu, în după masa aceleiași zile P. S. Episcop Victorin și-a luat rămas bun de la Arhiepiscopul nostru și, însoțit de P. Cuv. Arhim. Justinian Dalea de la Catedrala Patriarhală din București, s-a îndreptat spre Cluj și alte centre episcopocști cuprinse în itinerarul vizitei Prea Sfinției Sale.

Rep.

Comemorarea de la Sadu

(200 de ani de la moartea episcopului martir Inochentie Micu)

(Urmare din pag. 6)

La sfîrșitul Sf. Liturghii, P.C. vicar Traian Belasçu rostește predica zilei în legătură cu pericopa evanghelică de la Luca 5, 1—11, arătînd între altele că sădenii pot fi mîndri de vredniciei lor înaintași comemorați astăzi, dar în același timp au datoria morală de a le urma exemplul.

A vorbit apoi I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a rostit un cuvînt ocazional.

În partea introductivă, Înaltul Ierarh a arătat vechimea credinței creștine pe pămîntul țării noastre, precum și împrejurările istorice grele prin care a trecut această credință.

Apoi a stărînit în chip deosebit asupra luptei pe care poporul român din Ardeal a dus-o împotriva împăratului de la Viena, în veacul al XVIII-lea, pentru apărarea „legii românești“, precum și pentru dobîndirea drepturilor cuvenite poporului român.

În această luptă s-a distins episcopul Inochentie Micu, fiu al comunei Sadu.

Ajungînd episcop, Inochentie s-a străduit ca prin memorii trimise împărătesei Maria Terezia la Viena să obțină, pe seama poporului român din Ardeal, drepturile făgăduite prin diploma leopoldină. Dar după 13 ani de luptă, Inochentie a văzut că toate strădanile sale sînt zadarnice.

Atunci Inochentie a adunat, în 6 iulie 1744, un sinod la Blaj, căruia i-a pus întrebarea: „Dacă toate cîte s-au făgăduit românilor uniți nu s-ar putea dobîndi, mai voiesc ei să țină unirea ori se leapădă de ea?“. Atunci mulți au strigat că sînt hotărîți să părăsească unirea ori se vor împlini cele făgăduite ori nu. Episcopul a răspuns: „Mă voi duce la crăiasa; de voi izbui, bine, dacă nu... pășesc în fruntea voastră și plec peste munți“.

De la Viena, unde i se aduc acuze grave, Inochentie fuge la Roma, unde nu găsește sprijinul nădărdit, ci este ținut 24 de ani în exil și mi-

zerie. Chinuit și bolnav, moare la 23 septembrie 1768.

Insemnătatea episcopului Inochentie constă în faptul că „a pus bazele luptei pentru lege și pentru drepturile poporului român din Ardeal. Idealul pentru care a luptat el și cei de după el, și-a găsit înfrățirea în 1918 și s-a desăvîrșit în zilele noastre“.

În continuare, I. P. S. Sa scoate în relief personalitatea celorlalți fii vrednici ai Sadului: Samuil Micu, nepotul episcopului Inochentie Micu; „popa Tunsu“ și Ioan Molnar Piuarin, fiul acestuia. Toți aceștia sînt „fii buni ai neamului nostru, a căror jertfelnicie se va pomeni cu laudă din neam în neam“.

În încheiere, Înaltul Ierarh dă credincioșilor următorul îndemn: „Să întărim unitatea în credința strămoșească, dar și unitatea poporului nostru în jurul conducătorilor noștri, ca Patria noastră să progreseze necontenit și multilateral“.

În cuvîntul său, parohul locului, C. pr. Dumitru Hămbășan, evocă în chip mișcător figurile celor comemorați. Apoi mulțumește lui Dumnezeu pentru că ne-a dăruit acești bărbați luminați. De asemenea, mulțumește I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului pentru înălțătoria slujbă arhierescă și pentru „învățăturile scumpe și folositoare“. De încheiere, subliniază semnificația praznicului: „Ceea ce ne îndeamnă azi vlădica Inochentie, ceea ce ne cere glasul cugetului și al inimii și ne poruncește însuși momentul istoric pe care-l trăim, este de a fi cît mai strîns înfrățiti întreolaltă, în cuget și simțiri, toți românii de pretutindeni, că numai în unirea noastră stă puterea noastră și această putere este cea mai sigură cheazășie a existenței noastre neclintite ca popor liber și stăpîn pe aceste plaiuri strămoșești“.

În continuare, s-a făcut un parastas pentru cei comemorați, după care a urmat o agapă frățească.

Participant

Reîntregire

Ding, dang... Ding, dang...
Cînd în biserici clopote sunau,
izvorul de-a iubi, de-a fi iubit,
se împărțea în două — stînjenit
și pravile străvechi se destrămau.

Ding, dang... Dang, dang...
spun clopotele mai puternic azi
Nedespărțite-altare lîngă noi
ne-adună sufletele-ntr-un șuvoi,
întreaga boltă-i aur și amiazi!...

Preot Nicolae Modoiu

Informații

— În 2 septembrie 1968, Centrul nostru Arhiepiscopesc a avut ca oaspeți pe P. S. Episcop Jean de Saint-Denis, arhiepiscop. Gilles Hardy, arid. Pierre Pahud și d-na Yvonne Winnaret de la Biserica ortodoxă anglicană franceză din Paris. Însoțiți de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, oaspeții au vizitat Reședința și Catedrala mitropolitană, tipografia eparhială, biblioteca, aula și capela Institutului Teologic Universitar, fiind impresionați de cele văzute.

Cu acest prilej, I. P. S. Mitropolit Nicolae a dăruit, pentru Biserica menționată, un rînd de veșminte preoțești, gest creștinesc pentru care s-a mulțumit în chip cu totul special.

— În 14—15 septembrie 1968, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a primit vizita d-nei Winifred Wagner din Bayreuth, vestit centru cultural german, însoțită de d-na V. O. Goga (Ciucea). Participînd la Sf. Liturghie din Catedrala mitropolitană, Duminică, 15 septembrie a.c., oaspeții au rămas deosebit de impresionați de sf. slujbă cît și de cele văzute la Centrul nostru Arhiepiscopesc.

Cuvînt creștinesc de învățătură

Sfînta noastră Biserică a rînduit din vremuri străvechi cinstirea sfinților, acei „casnici și prieteni ai lui Dumnezeu” care, prin pilda vieții lor, au devenit pentru toți creștinii adevărate modele de virtute. De aceea, în decursul anului bisericesc, alături de sărbătorile sau praznicile împărătești — rînduite în cinstea și preamărirea lui Dumnezeu cel întreit în fețe, ca și în cinstea Sfintei Fecioare Maria, Împărăteasa maică — Sfînta Biserică a așezat zile de sărbătoare spre pomenirea și lauda unora dintre cei mai însemnați sfinți. Între aceștia, la locul cel mai de cinste e așezat Sf. Ioan Botezătorul, singurul sfinț care face legătura între Vechiul și Noul Testament.

Dar în timp ce Sf. Biserică a stabilit în general ca zile de pomenire a sfinților ziua morții acestora, pentru că moartea lor e strămutarea de la viața cea trecătoare la viața veșnică, de la înjosire la înălțare, de la sclavie la libertate, așadar ziua morții acestora e ziua nașterii lor spre o nouă viață, viața cea adevărată și veșnică, la Sf. Ioan Botezătorul — asemenea Sfintei Fecioare Maria — i se prăznuiește și ziua nașterii (la 24 iunie), deoarece după însăși mărturia Mîntuitorului: „Nu s-a ridicat între cei născuți din femei nimenea mai mare decît Ioan Botezătorul...” (Matei 11, 11). Și e de înțeles cu atît mai mult ca acestui sfinț să i se serbeze și ziua nașterii ca o zi de bucurie pentru creștini, cu cît nașterea acestuia a adus o mare bucurie lui Zaharia și Elisabetei, părinților săi, ca și rudeniilor și cunoscuților, la vremea pe care o vestise îngerul Gavriil, cînd Zaharia preotul, tatăl pruncului, insufla cu duh profetic, a rostit cuvintele: „Și tu, fiule, proroc al celui Preaînalt te vei chema, căci vei merge înaintea feței Domnului, ca să gătești căile Lui și ca să dai cunoștința mîntuirii poporului său, pentru iertarea păcatelor lui” (Luca 1, 76—77).

Din cărțile sfinte ale Vechiului Testament cunoaștem că la poporul evreu cea mai mare binefacere cu care Dumnezeu învrednicea o familie, era un număr cît mai mare de copii cu care aceasta era binecuvîntată, iar cea mai mare rușine și ocară pentru o femeie, era ca ea să rămînă stearpă. De aceea Lia, una din soțiile lui Iacob, cînd i-a născut acestuia al șaselea copil, a zis: „Dar minunat mi-a dăruit Dumnezeu în timpul de acum! De aceea bărbatul meu va șede la mine, căci i-am născut șase feciori” (Gen. 30, 20). Asemenea, în timpul judecătorilor, îngerul Domnului s-a arătat femeii lui Manoe și i-a zis: „Iată tu ești stearpă și nu naști, dar vei zămisi și vei naște fiu. Păștește-te dară... pentru că pruncul acesta va fi chiar din pîntecele mamei sale nazireu al lui Dumnezeu, și va începe să mîntuiască pe Israil din mîna filistenilor” (Jud. 13, 3—5). Tot așa se explică și durerea Anei, soția lui Elcana, din pricină că Domnul „închisese pîntecele ei”, de asemenea și votul pe care această femeie l-a făcut înaintea corului Domnului, la Șilo: „Atotputernice, Doamne, Dumnezeu Savaot, de vei căuta la întristarea roabei Tale și-ți vei aduce aminte de mine și de nu vei uita pe roaba Ta, ci vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, îl voi da Ție și nu va bea nici vin nici siceră, nici brici nu se va atinge de capul lui” (I Sam. 1, 11).

Precum ne istorisește Sfîntul evanghelist Luca, la fel s-a împlinit și cu preotul Zaharia și cu soția sa Elisabeta, cea zisă stearpă, rudenia Sfintei Fecioare Maria: „Aceștia amîndoi erau drepti înaintea lui Dumnezeu, urmînd toate poruncile și legile Domnului fără prihană, însă nu aveau copii, pentru că Elisabeta era stearpă și amîndoi erau înaintați în vîrstă” (Luca 1, 6—7). Și în timp ce Zaharia slujea la templu, i s-a arătat îngerul Gavriil în dreapta altarului tămîierii, iar Zaharia văzîndu-l a fost cuprins de frică. Dar îngerul i s-a adresat lui Zaharia astfel: „Nu te teme, Zaharie, că s-a auzit rugăciunea ta și Elisabeta femeia ta îți va naște un fiu și-i vei pune numele lui Ioan. Acela îți va fi bucurie și veselie și mulți se vor bucura de nașterea lui, căci va fi mare înaintea Domnului...” (Luca 1, 13—15). Iar Elisabeta, cînd s-a aflat grea, a rostit aceste cuvinte: „Astfel a făcut Domnul milă cu mine, cînd a voit să ridice ocară mea dintre oameni” (Luca 1, 25).

Dar bucuria pe care o poate aduce nașterea unui copil în sînul unei familii, nu este mărginită nici de loc, nici de timp. Ea nu e o bucurie care să fi cuprins numai familiile amintite în Biblie, familii învrednicite de Dumnezeu în mod special cu harul Său, noii născuți fiind aleșii Domnului în planul Său de mîntuire a neamului omenesc, de asemenea ea nu e o bucurie pe care să o fi trăit numai fa-

milile din timpurile biblice, ci ea este o bucurie care are un caracter general, făcîndu-și loc în familiile de pretutindeni și de totdeauna, deoarece ea e legată de natura socială a omului. Tocmai de aceea și în zilele noastre, mai puține sînt familiile care să nu dorească să aibă copii, și mai numeroase sînt acelea în care nașterea copiilor este un prilej de aleasă bucurie și mulțumire sufletească, oricît de mari ar fi greutățile împreunate cu creșterea copiilor și oricîtă răspundere ar avea părinții în educarea acestora.

Din nenorocire însă, există multe familii care nu cunosc și nici nu vreau să cunoască bucuria pe care o aduce un nou născut, deoarece soții punînd mai presus de orice comoditatea, timpul liber și lipsa de răspundere, iar femeile îndeosebi punînd mai presus de orice frumusețea lor fizică și nesocotind cu totul frumusețea morală, nu doresc să aibă copii și tac tot ce le stă în putință, spre a nu avea copii! Și ceea ce e mai dureros, este că această mentalitate a pătruns și în familiile tinere, provenite din familii cu vechi tradiții creștine! Nesocotind porunca dată de Dumnezeu primilor oameni: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpîniți pămîntul...” (Gen. 1, 28), poruncă și binecuvîntare în același timp, în loc să aducă în familie bucuria și atmosfera sănătoasă a maternității, multe soții își ruinează sănătatea, utilizînd mijloace anticoncepționale sau medicamente și practici avortive. Astfel, aceste femei, fie din inconștientă și ignoranță, fie cu bună știință, săvîrșesc unul dintre cele mai mari păcate, pe care morala creștină îl numără la păcatele strigătoare la cer, deoarece e un păcat atît împotriva naturii sau a firii, cît și împotriva po-

runcii exprese a lui Dumnezeu, pentru înmulțirea neamului omenesc. E păcat strigător la cer, deoarece nelegiuirea e atît de mare, încît cere de la Dumnezeu pedepsirea necondiționată a celor ce îl comit. Iată de ce, Sfînta noastră Biserică a salutat cu o deosebită satisfacție și mulțumire, măsurile luate în ultima vreme de către conducerea noastră de stat, pentru întărirea familiei și pentru ocrotirea mamei și a copilului și îndeosebi prevederile Decretului nr. 770 din 29 septembrie 1966, prin care se interzice sub cele mai aspre sancțiuni, întreruperea cursului sarcinii.

Dar pentru ca măsurile luate de către conducerea noastră de stat în vederea sporirii natalității să devină cît mai eficace, este necesar ca în familiile noastre, și îndeosebi în cele tinere, să se instaureze o atmosferă mai sănătoasă și mai favorabilă nașterii și creșterii de copii, deoarece numai astfel căsătoria își poate îndeplini principalul ei scop moral: înmulțirea neamului omenesc. De aceea, soțiile cu adevărat creștine, ca și tinerile ce doresc să devină soții, au datoria să se pătrundă și să se însuflețească de exemplul mamelor binecuvîntate: al mamei lui Samson, al Anei, mama lui Samuil, al Elisabetei, mama Sfîntului Ioan Botezătorul și al altora care au dat naștere și au crescut copii în gloria lui Dumnezeu.

Înarmați cu astfel de gînduri și pătrunși de astfel de simțăminte, tinerii creștini trebuie să dorească a deveni părinți, pentru a se împărtăși de bucuria pe care numai copiii o pot aduce în familie. Prin aceasta familia creștină își va regăsi temelile ei adevărate, după cuvîntul psalmistului: „Femeia ta va fi ca o viță rodită înlăuntrul casei tale și copiii tăi vor fi ca niște mlădițe tinere de mîslin împrejurul mesei tale. Așa se binecuvîntează omul, care se teme de Domnul” (Ps. 127, 3—4).

I. Zăgrea

Priviri în trecut

(Un veac de la votarea Statutului organic șagunian)

Duminică, 29 septembrie 1968, s-a prăznuit în Catedrala mitropolitană din Sibiu împlinirea a o sută de ani de la votarea Statutului Organic șagunian.

Cu acest prilej, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului — înconjurat de un sobor de preoți — a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia a fost hirotonit întru presbiter C. diacon Popovici Cercel pentru parohia Nocrich-Țichindeal.

La priceasnă, a predicat P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belacu în legătură cu pericopa zilei (Luca 6, 31—36), arătînd — între altele — că Biserica noastră a avut bărbați care au dovedit vrednicii deosebite. Între aceștia este și marele mitropolit A. Șaguna, care a predominat cu personalitatea sa o bună parte din a doua jumătate a veacului al XIX-lea. De numele lui se leagă Statutul organic, legea bisericească votată acum o sută de ani, în baza căreia Congresul național bisericesc din Ardeal a devenit un adevărat parlament românesc, care dezbătea toate problemele legate de viața poporului român ardelean.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, a vorbit I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a rostit un cuvînt ocazional.

I. P. S. Sa a înfățișat mai întîi lupta episcopului martir Inochentie Micu, care s-a străduit — prin nenumărate memorii trimise Curții imperiale de la Viena — să obțină, pe seama poporului român din Ardeal, drepturile făgăduite prin diploma leopoldină în schimbul trecerii la „legea împăratului”.

În continuare, Înaltul Ierarh a arătat că între cei care au dus mai departe lupta lui Inochentie, un bărbat de seamă este A. Șaguna, însuflețit de aceeași dragoste de legea strămoșească și de popor.

Prin lupta sa, Șaguna a reușit să reînființeze vechea mitropolie a Transilvaniei, pe care a înzestrat-o cu un statut de organizare, care a devenit baza vieții românilor ardeleni.

Importanța Statutului organic șagunian constă în faptul că consfințește independența Mitropoliei ardelenice față de orice altă Biserică, precum și autonomia ei față de Stat; consfințește caracterul național-românesc al Bisericii ardelenice și recunoaște drepturile mirenilor, ale poporului în Biserica lui Iisus Hristos.

Faptul acesta a dat putere Bisericii, care a sprijinit astfel poporul român în dezvoltarea lui pe calea progresului pe plan cultural și economic.

Pomenirea lui Inochentie și Șaguna ne obligă să ne împlinim și noi datoria față de Biserică și față de Patrie, trăind cu toții în unitate desăvîrșită.

O vizită prietenească

În zilele de 14 și 15 septembrie 1968 ne-au vizitat, venind din Jugoslavia, 3 studenți germani, dintre care doi fiind călugări și studenți în ultimii ani de teologie, iar al treilea fiind mirean.

Mănăstirea benedictină din Niederalterich (Bavaria), unde sînt închinoviați primii doi tineri, se cunoaște de mult ca activînd pe linia apropierei ecumeniste dintre Biserici, reprezentînd o linie din cele mai moderate din întreaga Biserică Romano-Catolică și din cele mai apropiate de Ortodoxie. Notăm că revista „Una Sancta”, pe care o editează de peste 20 de ani, este foarte pozitiv apreciată în lumea teologică de azi, fiind, alături de centrul asumpționist de la Chevotogne din Belgia (rev. „Irenikon”) și de alte cîteva centre, unul din focarele cele mai cunoscute ale cercurilor bisericești și teologice rom. catolice, care tind la apropierea dintre Biserici pe calea cunoașterii directe, prin vizite reciproce, prin adoptarea slujbelor și rînduieților orientale și prin combaterea din toată puterea a spiritului îngust confesional, ce mai domină încă în unele cercuri conservatoare ale catolicismului de după cel de al doilea conciliu din Vatican. De cîteva ani, toate slujbele bisericești (vecernie, utrenie, liturghie, ceasuri liturgice etc), apoi costumul preotesc și hainele liturgice folosite la monahii din Niederalterich sînt cele ortodoxe. E drept că deocamdată e vorba doar de un început modest (abia vreo 7—8 monahi), dar noi ne bucurăm că spiritul și organizația Bisericii noastre Ortodoxe au început și în Apus a fi apreciate și chiar admirate.

Tinerii studenți și călugări germani amintiți au petrecut în Jugoslavia vreo 3 săptămîni, fiind oaspeții facultății teologice din Belgrad, care i-a condus prin cîteva mănăstiri ortodoxe, spre a cunoaște în mod palpabil viața monahismului oriental. La noi, fiind în drum spre patrie, au cercetat doar Mănăstirea Brîncoveanu, unde P. C. Arhim. Ioan Dinu și Serafim Popescu i-au primit cu drag și le-au prezentat viața din obștea de la Sîmbăta.

Duminică 15 sept., după Sf. Liturghie din Catedrală, oaspeții au fost primiți de I.P.S. Mitropolit Nicolae Mladin, fapt pe care ei l-au interpretat ca pe o mare cinste. Expunîndu-și impresiile și ascultînd din partea I. P. S. Mitropolit o serie de considerații privind atitudinea ortodoxă față de problemele ecumeniste și ale apropierei dintre Biserici ca și ale luptei pentru pace, tinerii au plecat în după-masa aceleiași zile spre țara lor, făgăduind să revină.

T. Bodogae